

— Գուշակութիւն մը կայ անցեալ դարուն վերջերը տպուած՝ որ կըսէ թէ Նափոլէոն կայսրը տասը տարի պիտի թագաւորէ։ Ահա նորա թագաւորութեանը տասուիրեքերորդ տարին ալ անցաւ, եւ այն գուշակութիւնը սուտ ելաւ. կերեւի թէ անոր շարագրողը չէ կըրցած երեւակայել որ այս Նափոլէոնը իւր հօրեղբօրէն ալ աւելի լաւ պիտի հասկընար ըստ իմիք Գաղղիացոց ազգին բնաւորութիւնը, եւ անոնց սանձը այնպէս ձեռքը պիտի առնուր որ չկարենան յաջ կամ յաջեակ խոտորիլ, եւ Գաղղիոյ կառքը խըռովութեան մէկ փոսէն մէկալը կործանել։ Նափոլէոն Գ. կայսրն է ուրեմն նաեւ այս 1863 տարւոյս մէջ եւրոպայի խաղաղութիւնը կամ խռովութիւնը պատրաստողը՝ ըստ կամաց կամ ըստ թոյլտուութեան վերնախնամ Տեսչութեան. տեսնեմք թէ ինչէր պիտի ընէ։

— Անցեալ սեպտեմբերի մէջ Գաղղիացիք եւ Իտալացիք, — կամ լաւ եւս ըսել՝ Նափոլէոն եւ Վիկտոր Էմմանուէլ, — որոշեցին որ Իտալիոյ թագաւորութեանը մայրաքաղաք լինի այսուհետեւ Փլորենտիա (որ եւ Ֆլորենցա) քաղաքը. ոչ Հռովմ, ինչպէս գրեթէ ամենայն ազատամիտ Իտալացիք կողմէին,

եւ ոչ Թուրին, ինչպէս որ կըսէին Փիեմոնթ թեցիք։ Այժմ կապառուի այս որոշման գործադրութիւնը, որ գուցէ ոչ սակաւ դժուարութիւն կրէ Կարիպալտին ու նորա խորհրդակիցներուն կողմանէ։

— Գերմանիոյ մէջ Նիւթական պատերազմը դադարեցաւ, բայց այն պատերազմին բարոյական հետեւանքները դեռ դադարելու պէս չեն։ Այժմ Գերմանիան այն կերպով կը գոռայ, ինչ կերպով որ հարաւային քամիով ալեկոծեալ ծովը՝ փոթորիկէն ետեւ։

— Յունաստանի թագաւորութեան խաղաղութեանն ու յառաջագիմութեանը մեծ արգելք են մինչեւ ցայժմ՝ կառավարութեան մէջ գտնուող անձանց իրարու դէմ ունեցած անանական հակառակութիւնները։

— Ուլահ Պուլտանի վիճակը անստոյգ, եւ խաղաղութիւնը վրդոված է քանի տարիէ ի վեր։ Քուզա իշխանին բռնած ճանապարհը շատին հաճոյ չէ՝ իբրեւ բռնաւորական, թէպէտ եւ հասարակ ժողովուրդը գոհ կերեւի։ Մօտերս Պուքրէշի մէջ նորա կենացը դէմ դաւաճանութիւն մը եղեր է։

— Ամերիկայի եղբայրասպան պատերազմը առաջ երթալու վրայ է, եւ յոյս մը չերեւիր որ դոնէ 1863 տարւոյս մէջ դադրի։

ՄԱՆՐԱՆՈՒՐԲ.

ԼԱՋԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ ՆՈՐ ԳԼԽԱՒՈՐ ԽՆԱՄԱԿԱԼԸ.

Կայսերական հրամանով, որ ելած է այս տարի Յունուարի 2-ին, Տերութեան Խորհրդական եւ Կայսերական Ատենադպիր Պ. Պուքրովը նշանակուել է Լազարեան Արեւելեան լեզուաց ձեմարանին Գլխաւոր Խնամակալ՝ առանց իւր ունեցած պաշտօններն ու կոչումը ձգելու։ Արդեւ Պ. Պուքրովը՝ իբրեւ Կովկասեան Խորհրդարանին Նախագահ՝ մեծ յարաբերութիւն եւ խնամք ունէր Լազարեան ձեմարանին. տարակոյս չկայ որ սչսուհետեւ առաւել եւս իւր խնամքը կաւեցընէ՝ ի հաստատութիւն եւ ի յառաջադիմութիւն այն հոյակապ ազգային ձեմարանին, առ որ

միշտ եւ հանապազ երախտագետ պէտք է լինի մեր ազգը, մանաւանդ Ռուսաստանի Հայ բնակիչները։

ՀՆԳԿԱՍՏԱՆԻ ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԷՆ ՄԷԿԸ.

Անցեալ հոկտեմբերի մէջ Հնդկաստանի արեւելեան եզերքը դարձեալ պատահեր է այն սոսկալի փոթորիկներէն մէկը՝ որ ատեն ատեն ահագին վնասներ կընեն Հնդկաստանի ծովեզերեայ քաղաքներուն։ Մագուլիփարամ քաղաքին մէջ մինչեւ 10,000 հոգի խղդուել է այն փոթորիկին ժամանակը, վասն զի ծովը բարձրացեր ու քաղաքին մեծ մասը կոխեր է։

ՆԱՓԱՂԵՈՆ ԿԱՅՍԵՐ ՇԱՐԱԳՐԱԾ ՆՈՐ ԳԻՐՔԸ .

Վաղուց կսպասուէր Նափոյէոն կայսեր շարադրած նոր գիրքը, որ է «Վարք Յուլիոսի Կեսարու» : Կրօնն քե վերջապէս Յունուարի վերջերը կամ Փետրուարի սկիզբը պիտի տպագրուի այն գրքին ոչ միայն գաղղիարէն բնագիրը, հապա մի եւ նոյն ժամանակի մէջ նաեւ անոր զերմաներէն, անգղիարէն եւ իտալերէն բարգմանութիւնները : Գերմաներէն բարգմանութիւնը պիտի ընէ Պոն քաղաքին համալսարանի ուսուցիչ Պ. Ռիքչէլ՝ իւր աշխատանքին համար ընդունելով 24,000 ֆրանք : Հեղինակ կայսրը որոշած է, որ իւր գրքէն եկած փողը աղքատաց բաժանուի :

ՊՈՆՅԵՎԻԶ ԲԺՇԿԻՆ ԿՏԱԿԸ .

Վարչաւ քաղաքին մէջ Պոնցեվիչ անունով բժիշկը վախճանելով, բողեր է 310,000 զլօր՝ բարեգործական նըպատակաւ : Այն գումարէն 150 հազար զլօրը պիտի գործածուի Վարչաւի բժշկական ընկերութեան համար տուն մը շինելու . 100 հազարին շահովը զլխաւոր բժշկական Գպրոցին աշակերտներէն 2 հոգի ուսում պիտի առնուն Ռուսաստանէն դուրս : 50 հազարին շահը պիտի բաժնուի ամէն տարի 5 աղքատ բժիշկներէ մնացած այրիներու, եւ 10 հազարը խլից եւ համերց եւ կուրաց Ուսումնարանին . իսկ իւր գրքատունը բողեր է բժշկականութեան Բաժնին աղքատ աշակերտներուն :

ՎԱՄՊԻՐԻԻ ԶԱՆԱՊԱՐՀԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ Ի ԹՈՒՐԳԱՍՍԵՆ .

Ատենով շինծու՝ բայց ակործելի պատմութիւն մը կը պատմուէր Պոլսոյ մէջ, որ իբր քէ Խաչատուր անունով Հնդկաստանցի հայ մը Տաճկի տէրվիչ ձեւանալով՝ զնացեր է մինչեւ Սըմբրդանդ, եւ այն քաղաքը Լէնկրիմուրի ժամանակէն մնացած աշտարակին մէջի գրքերը տեսեր ու կարդացեր է, որոց մէջ նաեւ Մարիբաս Կատինայի պատմագիրքը եւ այլն . եւ այն պատմութիւնը Խաչարանեան Կարապետ վարդապետը զուտ ճշմարտութեան տեղ դնելով՝ երկարօրէն պատմած է իւր եղիշէի գաղղիարէն քարգմանութեան ծանօթութեանցը մէջ : Բաւական զարմանալի բան է որ այն շինծու պատմութեան ըստ իմիք իրաւանը պատահեր է անցեալ տարի . ժիայն քէ ափօսս որ Սմբրդանդին մէջ ոչ Մարիբասայ յիշատակը տեսնուեր է եւ ոչ ուրիշ հին գրուածքներ :

Պատմութիւնը այս է : Լոնտոնի աշխարհագրական ընկերութեան մէջ կարդացուեր է Պ. Վամպերին մէկ գրուածքը, որ է «Ճանապարհորդութիւն ընդ միջին Ասիա ի Խիվա, ի Պուխարա եւ ի Սմրդանդ» : Այն գրուածքին հեղինակը Պ. Վամպերի՝ ազգաւ մաճառ լինելով, մեծ հետաքրքրութիւն ունեցեր է հասկընալու քէ արդեօք մաճառի լեզուն որքան նմանութիւն ունի Թուրքաստանի լեզուներուն հետ . եւ այս նպատակաւ զնացեր է նախ Կ.-Պօլիս . այն տեղ վեց տարի կենալով՝ տաճկերէն, պարսկերէն եւ արաբերէն սորվելէն ետքը, զնացեր է Թեհրան, բարեկամացեր է Եարքէնտէն եկած Թուրք տերվիշներու հետ, ինքն ալ տերվիշ ձեւանալով, նոցա պէս հազուած, բոսիկ ոտքով, ձեռքը լոկ զաւազան եւ դուրան մը առած, կերբայ Խիվա, անկից ալ Սմրդանդ : Խիվայի ու Պուխարայի ստորագրութիւններն ընելէն ետքը՝ կպատմէ Վամպերին քէ ինչպէս զնացեր է Սմրդանդ՝ Լէնկրիմուրի մայրաքաղաքը, եւ այն տեղը տեսեր է այն աշտարակին մեծագործութեանց աներակները, զլխաւորապէս Լէնկրիմուրի զերեզմանը : Շատ փնտռեր է այն աշտարակը կամ գրքատունը՝ որ իբր քէ շինած է եղեր Լէնկրիմուր, եւ այն տեղ լեցուցեր է Հայաստանէն ու Փոքր Ասիայէն ժողոված խիստ շատ հին գրքեր, բայց ամենեւին անոնց հետքը անգամ չէ գրտած : Պ. Վամպերին զնացեր է անկից Հերաք, եւ անցեր է Հնդկաստան :

ՆԱԽԱՆՁԵԼԻ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ .

Թայդանի ուսու եւ յոյն բնակչացը մէջ քանի մը տարիէ ի վեր պաղութիւն մը կար, որով ոչ սակաւ վնաս կլինէր քաղաքին յառաջադիմութեանը, եւ Ռուսաց եւ Յունաց ընկերական վարմունքին մէջ ոչ տակաւ անհամութիւն : Այժմ ջանիւք նորընտիր քաղաքագլխոյն, այն երկպառակութիւնը վերջացեր է, եւ առաջին սերն ու միաբանութիւնը դարձեալ հաստատուեր է երկու ազգերուն մէջ : — Ի՞նչ կըսեն արդեօք այս բանիս այն մեր Հայերը որ իրարու դէմ անհաշտ բշտամութիւնը սաստկացընելու կաշխատին :

ԽԱՂԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵԻԱՆՔ .

Գերմանիոյ Վիգգատեն քաղաքին մէջ անցած նոյեմբեր ու դեկտեմբեր ամիսներուն հօրք հոգի իրենք զիրենք մեռուցեր են, որը կախուելով, որը զարնուելով, անոր համար որ բաղդի խաղի մէջ փող կորուսեր են :

